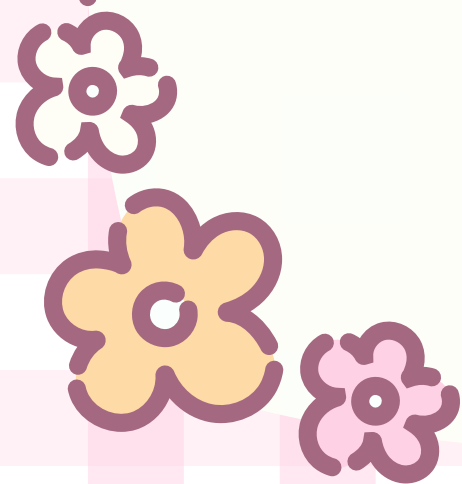
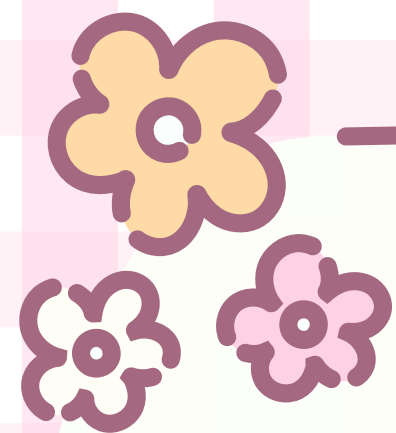
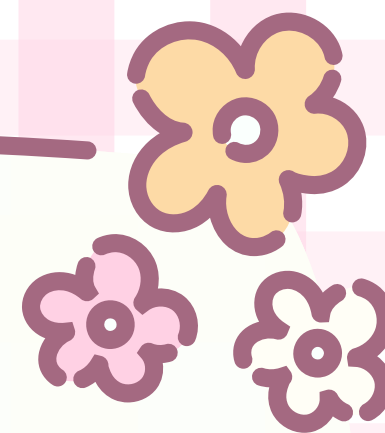
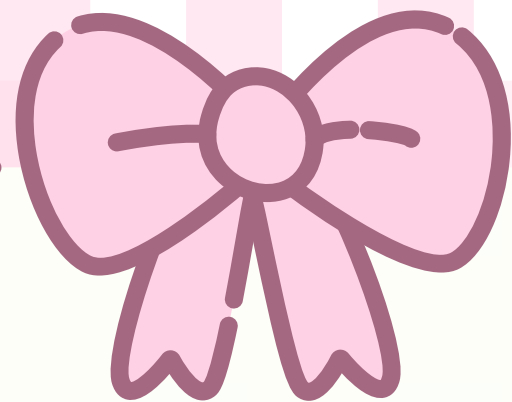

ПАЙДАЛЫ ЖҰРНАКТАР

Что такое суффикс?

✿ Суффикс (жұрнақ) — часть слова, которая добавляется к основе и помогает создать новое слово

✿ Мысалы:
оқу + шы = оқушы
учёба → ученик

ақыл + ды = ақылды
ум → умный

пайда + сыз = пайдасыз
польза → бесполезный

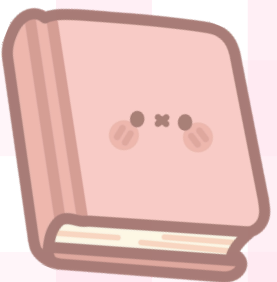
✿ Сегодня изучим такие суффиксы как:

-шы/-ші

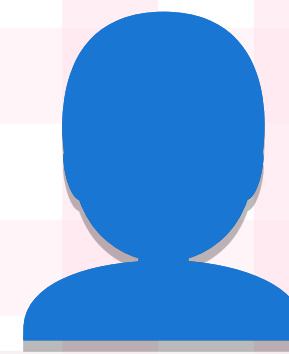
-лық/-лік

-лы/-лі

-сыз/-сіз

-шы/-ші

✿ -шы/-ші часто используется, чтобы назвать человека по его деятельности или занятию

жұмыс → жұмысшы

работа → рабочий

ән → әнші

песня → певец

балық → балықшы

рыба → рыбак

оқу → оқушы

учёба → ученик

сату → сатушы

продажа → продавец

✿ Мысалы:

Мен оқушымын

Я ученик

Әкем жұмысшы

Мой папа — рабочий

-ЛЫ/ЛІ-ДЫ/ДІ-ТЫ/ТІ

«С чем-то», «обладающий чем-то»

 -ЛЫ/ЛІ-ДЫ/ДІ-ТЫ/ТІ показывает, что у человека или предмета есть какое-то качество или свойство

дәм → дәмді

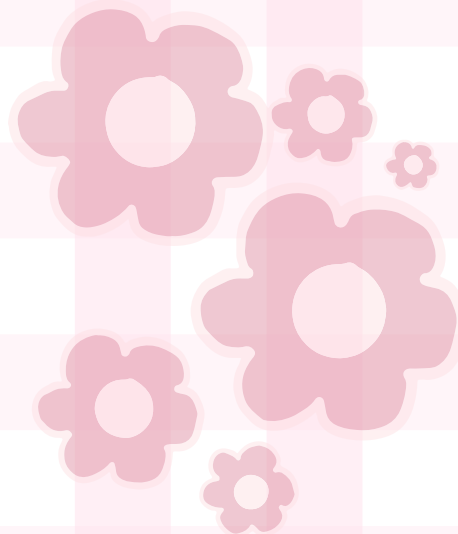
вкус → вкусный

пайда → пайдалы

польза → полезный

акша → акшалы

деньги → обеспеченный

ақыл → ақылды

ум → умный

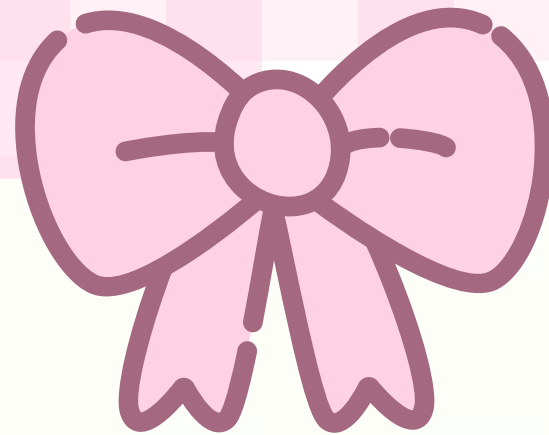
білім → білімді

знание → образованный

тәртіп → тәртіпті

дисциплина → дисциплинированный

ГЛАСНЫЕ, Р, Й

Л, М, Н, Њ, Ж, З

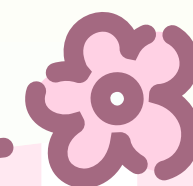
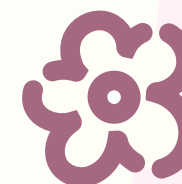
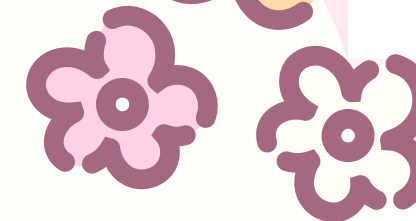
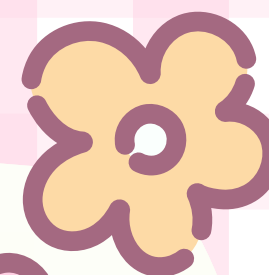
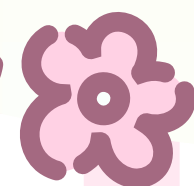
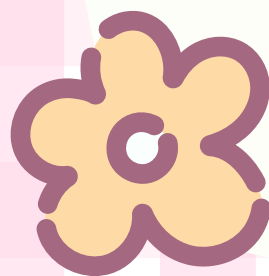
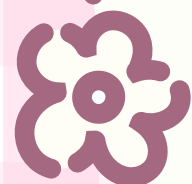
П, Ф, К, К, Т, С, Ш, Ч, Х, Ц

-ЛЫ/ЛИ

-ДЫ/ДИ

-ТЫ/ТИ

-СЫІЗ / -СІІЗ

«Без чего-то», «Чего-то нет»

-СЫІЗ / -СІІЗ показывает отсутствие чего-либо

дәм → дәмсіз

вкус → невкусный

пайда → пайдасыз

польза → бесполезный

акша → акшасыз

деньги → без денег

ақыл → ақылсыз

ум → безрассудный

білім → білімсіз

знание → необразованный

тәртіп → тәртіпсіз

дисциплина → недисциплинированный

-ЛЫ / -ЛИ vs -СЫІЗ / -СІІЗ

Есть ↔ Нет

ақылды ↔ ақылсыз

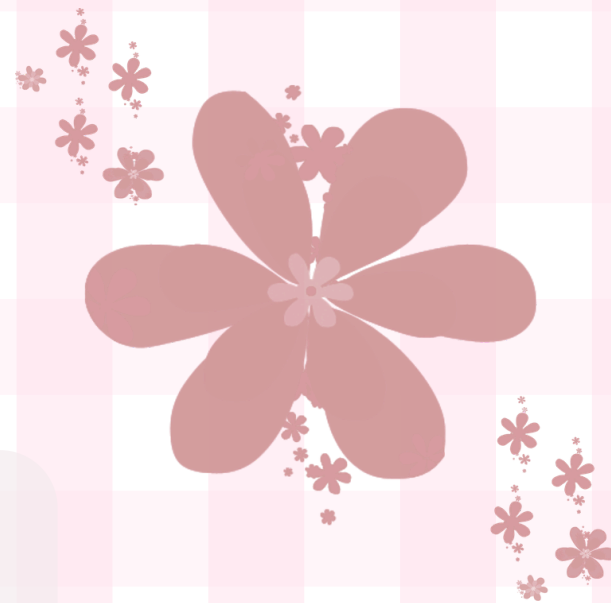
умный ↔ безрассудный

білімді ↔ білімсіз

образованный ↔ необразованный

тәртіпті ↔ тәртіпсіз

дисциплинированный ↔ недисциплинированный

дәмді ↔ дәмсіз

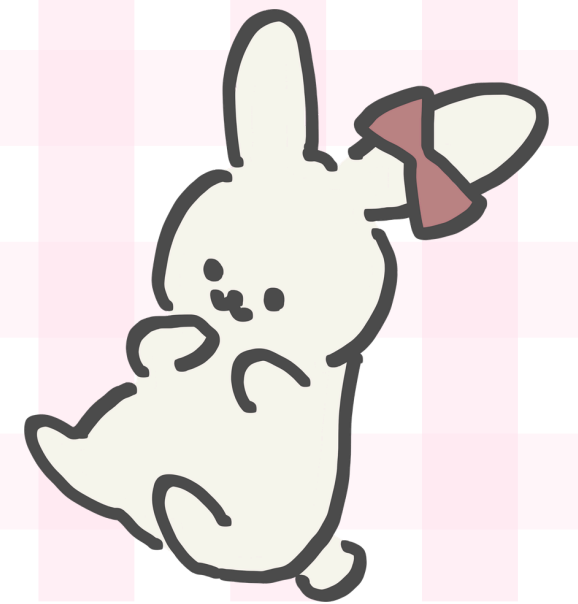
вкусный ↔ невкусный

пайдалы ↔ пайдасыз

полезный ↔ бесполезный

ақшалы ↔ ақшасыз

обеспеченный ↔ без денег

-ЛЫҚ/ЛІК -ДЫҚ/ДІК -ТЫҚ/ТІК

понятие, качество или отношение к чему-либо

✿ Этот суффикс помогает образовывать существительные и прилагательные с новым значением

бала → бала**лық**

ребёнок → детство

адам → адам**дық**

человек → человечность

дос → дос**тық**

друг → дружба

қала → қала**лық**

город → городской

ТЫҢДАЛЫМ ЖАСАЙМЫЗ

1. Бүгін мәтінде кім туралы айтылады?

- а) Жақсы адам туралы
- ә) Жақсы оқушы туралы
- б) Бай адам туралы

2. Білімді адам не істейді?

- а) Көп ұйықтайды
- ә) Көп оқиды
- б) Көп ақша табады

3. Мәтіндегі дос қандай?

- а) Ақылды және білімді
- ә) Бай және тәртіпті
- б) Кедей және мейірімді

4. Ең маңыздысы не?

- а) Ақша
- ә) Білім
- б) Адамның мінезі

Тапсырмалар

Задание 1. Сделай новое слово

Добавь подходящий суффикс: -шы/-ші,
-лы/-лі/-ды/-ді/-ты/-ті, -сыз/-сіз, -лық/-лік/-дық/-
дік/-тық/-тік.

1. жұмыс → _____
2. ән → _____
3. балық → _____
4. оқу → _____
5. сату → _____
6. ақыл → _____
7. білім → _____
8. тәртіп → _____
9. дәм → _____
10. пайда → _____
11. дос → _____
12. бала → _____
13. бай → _____
14. кедей → _____
15. еркін → _____
16. адам → _____

Задание 2. Что получилось?

Соедини слова:

1. жұмысшы
2. әнші
3. ақылды
4. білімсіз
5. пайдалы
6. ақшасыз
7. достық
8. балалық
9. еркіндік
10. байлық

- А) дружба
Б) свобода
В) рабочий
Г) детство
Д) богатство
Е) без денег
Ж) умный
З) певец
И) без знаний
К) полезный

Үй жұмысы

1. Сөз жаса

Берілген сөздерге дұрыс жұрнақ жалғап, жаңа сөз жаса:

жұмыс, ән, балық, оқу, сату, ақыл, білім, тәртіп, дәм, пайда, дос, бала, бай, кедей, еркін

Используй:

-шы/-ші, -лы/-лі/-ды/-ді/-ты/-ті, -сыз/-сіз, -лық/-лік/-дық/-дік/-тық/-тік

2. 5 сөйлем құра

Составь 5 предложений на казахском, используя новые слова с суффиксами.

Мысалы:

Менің досым өте ақылды.

Мен білімді адам болғым келеді.

3. Сөйлеу

Запиши голосовое на 30–60 секунд на тему:

«Жақсы адам қандай болады?»

Используй минимум 5 слов из урока.

Можно использовать слова:

ақылды, білімді, тәртіпті, мейірімді, пайдалы, адамдық, достық, байлық, еркіндік, кедей

PAKMET!

